

plaatst. Het accent ligt in zijn werk op het monumentaal-decoratieve; in dat van Asselin meer op het droomend-lyrische.

* * *

In denzelfden kunsthandel debuteerde de jonge Hollander, J. Voskuil, met een groot aantal schilderijen, teekeningen en pastels, wat, voor mij, een veel interessanter expositie vormde dan die van de beide bovengenoemde Franschen. Voskuil is een zoeker met groote vitaliteit, een vitaliteit die vooralsnog weinig gericht is en hér- en dérwaarts uitschiet. Bij elk van zijn werken speurt men den, niet te miskennen, invloed van diverse moderne voorgangers en kan men namen mompelen als die van: Jan Sluijters, Ernst Leijden, Mark, enz. Invloeden die zóó ver gaan, dat zij niet alleen de sfeer, de kleur en de compositie, maar ook de motieven raken. Zoo vindt men, om bij dit éene sprekende voorbeeld te blijven, Sluijters' bekende „lampetkan" volledig herboren hier terug. — Toch, niettegenstaande deze uitingen van den zoeker Voskuil grootendeels spiegelingen zijn van, uit den geest van anderen geboren, gestalten en beelden, niettegenstaande ook men kan betwijfelen of het noodig en goed was al dit werk uit het atelier in de openbaarheid te dragen, toch kan men van „interessant", zelfs van „belangrijk" blijven spreken, omdat men voelt hoezeer Voskuil niet als een dilettant-epigoon zich mee laat drijven nu hier- dan daarheen, — maar dat hij levend, diep-in, reageert op wat hij vereert.... En uit zulk een reageeren wordt bij een waarachtig kunstenaar, — wat Voskuil m.i. is —, op den duur dikwijls een eigen stem, een „af" karakter definitief en voor goed gewonnen. — Men kan bij iemand als deze schilder voorloopig nog moeilijk zeggen hoe dit definitieve karakter zich tenslotte zal vertoonen; de wegen van een zich ontplooienden kunstenaarsgeest zijn onnaspeurlijk. Vooralsnog acht ik de fijne krijtteekeningen onder het best geslaagde werk; de gevoelige (Japansche!) lijn, — daarin zie ik voor Voskuil een poort naar de toekomst, eerder nog dan in het componeeren met verf. Composities als b.v. de soort „moderne Boeddha" die hier ook hangt, gaan m.i. de waarde van een eenigszins wonderlijk experiment niet te boven.

A. E. v. D. T.

GLASBESCHILDERING IN DEN NIEUWEN RAADHUISVLEUGEL TE AMSTERDAM.

De Afdeling Gebouwen van de Hoofdstad gaat voort met loffelijke pogingen, ook de decoratieve kunsten in contact te brengen met de

stedelijke architectuur. De groote traphal van den nieuwen Raadhuisvleugel zal door Prof. R. N. Roland Holst van gebrand glazen vensters worden voorzien, maar in afwachting dat dit gebeurt heeft de heer A. van Zeegen de opdracht ontvangen, het kleinere trappenhuis, dat men direct bij den gracht-ingang tegenover zich vindt, door schilderingen te verluchten.

Ik zeg te verluchten; verlichten wordt het uit den aard van de zaak bij glasbeschildering nooit; — waar echter, zooals men mij zeide, een bijzondere vrees voor halve duisternissen, die bij de Afd. Gebouwen ontstaan is, tot het gebruiken van zooveel mogelijk lichte verven noopt, daar zijn den kunstenaar de handen wel erg gebonden: zijn vrije beschildering der venstervakken (géén glas in lood) vraagt de spelingen van een clair-obscur, en is natuurlijk eenigszins tot magerte gedoemd, als bijna niets van de lichtheid der traphallen mag worden opgeofferd.

De heer van Zeegen werkt met een glaslakverf, waarmede hij, zooals mij verteld werd, ook reeds ovale en vierkante stukken in gelijst glas beschildert in fantastische vormen — aquarium- en andere gevallen —, die men dan voor de huiskamerramen hangt, gelijk onze gelukkige voorouders, de slotheeren, het hunne gebrand glazen familie-wapens deden. Hoe dit precies zij, de schilder begint steeds, op welk glas hij ook werkt, met op de te verluchten ruiten een dun-gele lakverf aan te brengen, waaroverheen hij dan later zijn voorstellingen penseelt.

De waarde van het werk zelf van den heer van Zeegen is welbekend. Zijn schilderingen, ontleend aan alle natuurvormen, gaan zich graag aan grilligheid te buiten. Als het daarbij aan iets schort, dan is het naar mijn meening meest aan den samenhang tusschen de afzonderlijke voorstellingen, en aan een zekere vitaliteit, maar elk op zich kunnen die voorstellingen boeien door fijne nuanceeringen en treffende kleurverhoogingen. Zeer mooi schittert soms te midden der zoete weifelachtigheden een sterk purper of zeeanemoon-rood.

Van de (vertikaal veel keer doorbroken) venstervlakken van vijf bij zes meter, die, terzijde der vijf steenen trappen van de vijf étages, op de binnenplaats uitzicht geven, zijn thans twee bijna gereed ten opzichte dezer beschildering.

De heer van Zeegen was er nog aan bezig. Op een trapleer staande schuurde hij met puimsteen de te veel naar voren komende dikten weg, om de kwade overgangen te doen verdwijnen. En met eenige voldoening verklaarde hij, dat zeep noch soda vat hebben op zijn glaslakverf, die slechts kan worden uitgebrand door sterkere specie.

Oct. '27.

V. D. E.

TENTOONSTELLING IN DE RIJKSACADEMIE.

In de behagelijke en uitstekend verlichte expositiezaal van het, met veel vernuft en smaak, totaal gemetamorfoseerde Rijksacademiegebouw is ongeveer een 120-tal werken, hoofdzakelijk schilderijen en teekeningen, van oud-leerlingen uit de periode van 1870 tot 1900 opgehangen. Dat de schilderkunst en ook, in engeren zin, de wel aldus genaamde „schilderijkunst” aan deze instelling in de nieuwe fase, welke zij met haar nieuwen, breed aangelegden en voor het onderwijs zooveel belovenden hoogleeraar-directeur is ingetreden, geenszins in de verdrukking is gekomen, zooals door sommigen voorbarig was gevreesd, — dit wordt wel ten volle bewezen door de liefde en het inzicht, waarmede deze keurverzameling is bijeengebracht, welke geen waarlijk belangstellende ongezien mag laten. Verscheidene kunstenaars zijn hier op hun best vertegenwoordigd. Slechts van sommige zou men of een vollediger, of een beter keuze hebben gewenscht, zooals van Breitner, Witsen, Poggenbeek, van Looy, Tholen, Suze Bisschop, Coba Ritsema. Doch hier kunnen verschillende factoren zich hebben doen gelden: allicht de beperkte plaatsruimte, wellicht ook de onmogelijkheid, om over zekere werken de beschikking te verkrijgen, ofwel het oogmerk, om liever niet het overbekende, maar bij voorkeur het bijzondere, meer exceptioneele of oudere uit eenig oeuvre te laten zien. Van Jan Veth bleef al het voornaamste onbereikbaar door de gelijktijdigheid van de imposante herdenkingstentoonstelling, in Den Haag aan hem gewijd. Toch vindt men ook hier van hem nog eenige stukken, die er mogen zijn. Twee fijne, bescheiden artiesten, van wier werk zoo uiterst weinig in ruimer kring bekend is, temidden van hun vermaarder tijdgenooten te ontmoeten, is daarentegen een ware verrassing: Meiners met zijn beschaafde, innige portretopvatting en stillevensbehandeling, van Rappard met zijn aan Van Gogh verwant sentiment. De sympathieke schilderes Wally Moes vermocht als koloriste zelden zoo hoog te reiken als in haar teeder-lichtvol werk „Moeders geluk”, dat hier aanwezig is. De nadere kennismaking met Van der Waay en Witkamp leidt eerder tot meer, dan minder waardeering. Bastert's Timmermanswerf heeft een zoo fijne stemming, een zoo delicate grijsheid van toon in lucht en boomengroen, als door dezen schilder in later tijd minder vaak over zijn landschappen werd gespreid en die hier, niet onwaarschijnlijk, mede aan den invloed van zijn vriend Poggenbeek zijn toe te schrijven. De Antwerpenaar Van Beever treft en interesseert met zijn minutieus gesoigneerde, kleurvol-intieme schildering. Monnickendam's artistiek verleden, met de daarin heerschende picturale ingetogenheid en evenwichtigheid, boeit ons stellig niet minder dan zijn latere, luidruchtige uitbundigheid. Van Karsen vindt men een uitgezochte collectie stemmingsvertolkingen, meestal door de stilte, de

verbleekende kleuren en het verdwijnende licht van den scheidenden dag of door het nog latere avonduur geïnspireerd. In het van Isaïc Israëls tentoongestelde herkent men den op kleur verliefde, vol gretige aandacht voor het momentane en bewegelijke en voor het bloeiend, fel-lichtend effect, vol fijne onderscheiding óók voor contrast en toonverschil en daarmee duidend vorm en ruimte tevens. De enkele werken van Hart Nibbrig demonstreeren volkomen diens groot talent. Haverman's „Knapenportret” is een der hoogtepunten van zijn kunnen. Het gevoelige moederportret van Lizzy Ansingh en haar beide even geestvolle, als charmant geschilderde poppenstukken geven een vrij volledig beeld van haar spiritueel en koloristisch kunstenaarschap. Voorts zijn Voerman, Van der Valk, Toorop op juiste en waardige wijze gerepresenteerd; mocht men ook van laatstgenoemde iets meer hebben gewenscht, men treft toch enkele zijner uitingswijzen uit diverse jaren aan. De groep Van Looy's uit vroeger tijd is belangrijk en vol bekoring. Ten zeerste mist men echter eenig specimen van zijn later, luministisch figuurwerk. De eveneens wat te beperkte Breitner-inzending vertegenwoordigt toch nog voldoende den machtigen verheerlijker der fysionomie van Amsterdam, den weidschen verruimer van het Haagsche impressionisme, ook op het gebied der figuurschildering. In deze zaal mochten onze twee grootste architecten, die aan de Academie studeerden, niet ontbreken; van Berlage vindt men enkele zijner schilderkundig zoo waardevolle reisschetsen, van de Bazel eenige karakteristieke houtsneden. — Een tentoonstelling van beteekenis, die der Academie en haren leider hooge eer aandoet.

H. F. W. JELTES.

